

SINFDAN TASHQARI ISHLARDA ESHTISHIDA NUQSONI BO‘LGAN BOLALARNING OG‘ZAKI SO‘ZLASHUV NUTQINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI

Askarova Rano Imomovna

Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti

“Surdopedagogika va maxsus pedagogikaning klinik asoslari” kafedrası.

Kalit so‘zlar: eshtishida nuqsoni, og‘zaki nutq, sinfdan tashqari ishlar, metodika, surdopedagogika.

Annotatsiya / Abstract.

Uz. Ushbu maqolada eshtishida nuqsoni bo‘lgan bolalarning og‘zaki nutqini rivojlantirishda sinfdan tashqari mashg‘ulotlarning ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, samarali metod va usullari tahlil qilinib, amaliy tavsiyalar berilgan.

Ru. В этой статье подчеркивается важность внеклассных занятий для детей с нарушениями слуха. Также были проанализированы эффективные методы и методы, даны практические рекомендации.

An. This article highlights the importance of extracurricular activities for children with hearing impairments. Effective methods and methods were also analyzed, practical recommendations were given.

Kalit so‘zlar: eshtishida nuqsoni, og‘zaki nutq, sinfdan tashqari ishlar, metodika, surdopedagogika.

Kirish.

Eshtishida nuqsoni bo'lgan bolalar nutqiy rivojlanishida muayyan qiyinchiliklarga duch keladilar Ayniqsa,og'zaki so'zlashuv nutqining shakillanishi sekin kechadi .Shu sababli ta'lim jarayonida nafaqat dars mashg'ulotlari,balki sinfdan tashqari ishlar ham muhim ahamiyat kasb etadi.Sinfdan tashqari faoliyat bolalarning erkin muloqot qilishiga,so'z boyligini oshirishiga va ijtimoiylashuviga yordam beradi.

Asosiy qism

1.Sinfdan tashqari ishlarning ahamiyati.

Sinfdan tashqari ishlar quyidagi imkoniyatlarni yaratadi:

Bolaning nutqiy faolligini oshiradi;

Muloqotga bo'lgan qizqishni kuchaytiradi;

Amaliy mashg'ulotlar orqali so'zlashuvni mustahkamlaydi.

Masalan; sahnalashtirilgan o'yinlar,suhbatlar,rasmlar asosida hikoya tuzish kabi mashg'ulotlar og'zaki nutqni rivojlantirishda samarali hisoblanadi.

2.Og'zaki nutqni rivojlantirish metodlari

Quyidagi metodlar keng qo'llaniladi:

a)Ko'rgazmali metod

Rasm,video va predmetlar yordamida so'zlarni tushintirish.

b)Amaliy metod

o'yinlar,ro'lli mashqlar,dialoglar tuzish.

c)Takrorlash metodi

So‘z va gaplarni qayta-qayta mashq qilish orqali mustahkamlash.

d)Rag‘batlantirish

Bolalarni maqtash,mukofotlash orqali faol ishtirokini ta’minlash.

3.Sinfdan tashqari mashg‘ulot turlari

Nutqiy o‘yinlar

She’r yodlash

Ertak aytib berish

Suhbatlar

Teatr sahnalari

Bu mashg‘ulotlar bolalarning talaffuzini yaxshilashga va lug‘at boyligini oshrishga xizmat qiladi.

Xulosa

Sinfdan tashqari ishlar eshtishida nuqsoni bo‘lgan bolalarning og‘zaki so‘zlashuv nutqini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi. To‘g‘ri tashkil etilgan mashg‘ulotlar orqali bolalarning bolalarning nutqiy faolligini oshiradi,muloqot ko‘nikmalari shakillanadi va jamiyatga moslashuvi yengillashadi.

Foydalanilgan adabiyotlar;

Tashkenbaeva, G. (2015). Nutq rivojlanishi va muloqotdagi qiyinchiliklar. Buxoro: Ma'naviyat.

Smith, A. (2021). Communication strategies for children with hearing loss. London: Wiley.

Johnson, P. (2018). Educational psychology and hearing impairment. Cambridge: Cambridge University Press.

Akhmedova, L. (2017). Eshitish nuqsoni bo'lgan bolalar va ularning rivojlanishi. Toshkent: Fan.

Usmonova, N. (2019). Pedagogik yondashuvlar va inkluziv ta'lim. Toshkent: O'zbekiston ta'limi.